

EL JARDÍ DE LINNÉ

“La pedagogia potser tan sols siga, i ja és molt, una qüestió d’estímul”.

JORGE WAGENSBERG

De segur que alguna vegada t’has preguntat quin és el nom que reben algunes plantes o arbres, i en observar-les deus haver pensat com es devien dir. Per això, no és estrany que un dia, quan passejàvem pel Jardí Botànic, un xiquet anomenat Lluís s’aturara davant d’un arbre i obrint molt els ulls, impressionat, preguntara el seu nom. De seguida una xiqueta va contestar que era “l’arbre canelobre”. Quan li vàrem preguntar per què li havia posat aquell nom, ens va dir que clarament li recordava un canelobre, per la forma tan curiosa de les branques. Vicent (que és un xiquet ben fartó) va respondre que, en canvi, a ell li recordava una forquilla. Una xiqueta, Maria, va dir que s’assemblava al rastrell que utilitza el seu avi a l’horta. Doncs si cadascú digueu un nom, com he d’anomenar-lo? preguntà Lluís mirant a tot el món sorprès. El que farem és donar-li un nom entre tots. Per discutir-lo tranquil·lament vam seure a terra fent un rogle i vam posar el nom a l’arbre que estàvem veient.

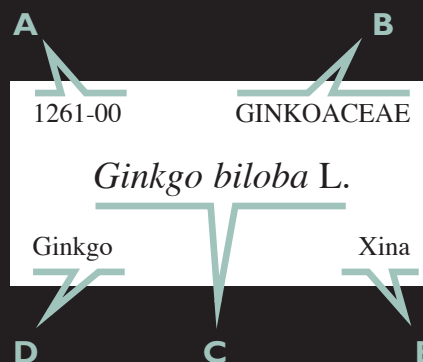
Quan ens alçàvem per anar-nos-en, Maria va dir que podia haver-hi altres arbres que tingueren el mateix nom, igual com la seua veïna i ella, que es diuen Maria. Tots es van quedar en silenci i de sobte Lluís va comentar que podíem posar-li un cognom. És clar, de segur que si li donem un nom i un cognom, com nosaltres, serà l’únic arbre que es dirà així. Per tant, això és el que vam fer i tots estàvem molt contents. Tanmateix, començarem a caminar i vàrem veure una dona amb una xiqueta que parlaven en anglès. Vicent les va mirar i després digué que aquella xiqueta no podria entendre el nom que li havíem posat a l’arbre perquè no parlava com nosaltres. Hauríem de pensar en un idioma que tot el món poguera comprendre i que es podrà anomenar “l’idioma de les plantes”.

■ L’IDIOMA DE LES PLANTES

Aquest idioma el va crear Carl Linné. Antigament, les plantes eren anomenades d’una manera molt llarga i complexa, els noms eren interminables, i el descobriment d’una nova espècie provocava tot un problema per donar-li nom. Per solucionar-ho, Carl Linné inventà un sistema de classificació bino-

mial (*bi* = “dos”, *nomial* = “nom”), és a dir amb dues parts, seleccionant un nom per al gènere i un altre per a l’espècie. En certa manera, els va posar nom i cognom a les plantes, com havíem dit adés. Els va escriure en llatí, que era el llenguatge que s’utilitzava en la seua època, però després es va prendre com a norma universal perquè fóra entès en qualsevol part del món.

Però primer va fer un ordenament i féu diferents grups; donà nom a les parts de les flors i, basant-s’hi va inventar la classificació, tan exacta que avui encara s’utilitza. És necessari explicar a continuació les parts de les etiquetes del jardí, i el perquè de cada cosa.

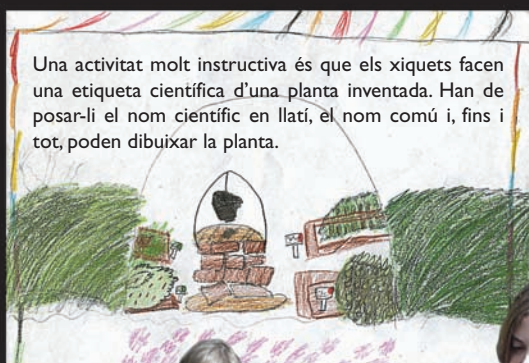
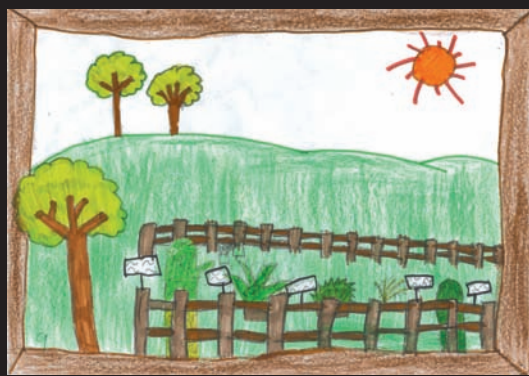

A: Numero de referència: És el número d’identificació de la planta, es com si fóra el seu DNI. Les últimes dues xifres, que van precedides per un guió, corresponen a l’any en què es va plantar.

B: Família: Sempre en majúscula, correspon al nom de la família a què pertany l’espècie. La categoria de família és una forma d’agrupament que ens informa del seu origen comú, és a dir, que són parents. S’escriu en llatí.

C: Nom científic: La primera paraula indica el gènere, amb la primera lletra sempre escrita en majúscula, i la segona, l’espècie, que ha d’estar en minúscules. I sempre tot en llatí. També és necessari posar al final del nom científic el nom de l’autor (o la seua abreviatura), qui va descriure la planta per primera volta de manera fiable; així, totes les plantes del Jardí que tenen al final una “L” són de Carl Linné, fixa’t i veuràs que es troba en moltes etiquetes.

D: Nom comú: És el nom pel qual normalment es coneix la planta, pot variar molt, i per descomptat no és universal.

E: Procedència: És el lloc d'origen de l'espècie, encara que després es pot trobar en moltes més parts del món.

■ ACTIVITAT D'ETIQUETATGE

- **Nom:** etiquetar el jardí.
- **Materials:** Una cartolina, retoladors, adhesiu, un palet de suport i paper per plastificar.
- **Destinataris:** a partir de set anys.
- **Grau de dificultat:** fàcil.

Una activitat molt instructiva és que els xiquets facen una etiqueta científica d'una planta inventada. Han de posar-li el nom científic en llatí, el nom comú i, fins i tot, poden dibuixar la planta. Aquesta experiència és molt divertida perquè posen en pràctica tota la seua imaginació i es poden introduir alguns significats dels noms científics de les plantes. Quan l'hem fet al Jardí Botànic el resultat ha estat sorprenent, perquè els dibuixos eren molt enginyosos i els noms científics aclaridors, ja que posaven noms que tenien un significat de la forma de la planta. Per exemple, dibuixaven una planta carnívora i li posaven el nom de "Glotonus maximus P.". I el lloc d'origen: "Cuina Gran", i el nom de la família "CARNIVORACEAE". Quant al nom comú... "menjahotot europeu!"

Després de trobar les respostes a totes les preguntes plantejades, és hora de fer l'activitat: etiquetar les plantes del centre, de manera que s'assemble a un jardí botànic. En primer lloc cal tenir tota la informació necessària de les plantes del centre i fer un xicotet inventari, és a dir, el nom de la família, el nom científic, el nom comú, el lloc d'origen, i fins i tot podem donar-li un número de referència. Per a fer les etiquetes retallarem cartolines, escriurem el que calga i li posarem un pal per poder plantar-ho a terra, fins tenir totes les plantes etiquetades. En la imatge es mostra una etiqueta del Jardí Botànic de la Universitat de València.

Gabinet de Didàctica
 Jardí Botànic de la Universitat de València
 Integrat per Mª José Carrau, Olga Ibáñez, Pepa Rey,
 Mª Jesús Romero i Àngel Sanchis